

1. Боян И. Риски возникновения засух в Республике Молдова/ И. Боян// Электронный ресурс: URL:http://www.meteo.md/newru/hazard_rus/zasuha_b.htm(дата обращения 12.07.2014)
2. Молдова сократила в 2012 году производство сельхозпродукции на 22,4%. Электронный ресурс: URL:<http://www.infotag.md/news/599753/> (дата обращения 9.08.2014)
3. Пармакли Д.М., Тодорич Л.П. Проблемы экономической устойчивости сельскохозяйственных предприятий Республики Молдова: Монография/ [Д.М. Пармакли, Л.П. Тодорич]. – Комрат: Tipogr.«Centrografic», 2013. – 207 с.
4. Пармакли Д.М. Экономика сельского хозяйства. М-во сел. Хоз-ва и пищевой пром-сти Респ. Молдова. – Изд. 2-е, доп. И перераб. / Д.М. Пармакли– Кишинев: Tipogr.«Centrografic», 2013. – 191 с.
5. Статистический ежегодник Республики Молдова за 2013 год.

Янчко Олександр Ігорович,

студент напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»
економічного факультету Подільського державного
аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: Ткачук В.В.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-яка діяльність людини, у тому числі й економічна, залежить від впливу об'єктивних та суб'єктивних факторів, що можуть спричинити певні відхилення від запланованих результатів такої діяльності. У даному випадку мова йде про ризик як неодмінну умову існування та розвитку суспільства.

В сучасній науковій літературі відсутня єдина думка щодо розуміння сутності ризику, що пов'язано з багатоаспектністю даного явища. У своїх дослідженнях автори намагаються сформулювати власне тлумачення категорії „ризик”, що знаходить своє відображення у наступних визначеннях:

- „ризик – це усвідомлена можливість небезпеки; це можливість збитків та неуспіху в якійсь справі”;
- „ризик – це можлива невдача”;
- „ризик – це ймовірність несприятливого наслідку”;
- „ризик – можлива загроза втрат, яка впливає зі специфіки тих чи інших явищ природи й видів діяльності людського суспільства”;
- „ризик – це можливість або загроза відхилення результатів конкретних рішень або дій від очікуваних”.

Аналізуючи вище наведені трактування звернемо увагу на слова або словосполучення, які використовуються авторами для означення сутності ризику: „ можливість небезпеки”, „можлива невдача”, „ймовірність несприятливого наслідку”, „можлива загроза втрат”, „подія”, „дія (діяння, вчинок)”, „невизначеність щодо настання події”, „небезпека виникнення небажаної події”, „частота реалізації небезпеки”, „величина”.

На нашу думку, такий підхід не відповідає внутрішнього змісту категорії «ризик». Це пов'язано з самим словом „подія”, під яким розуміється: „те, що відбувалося або відбулося, сталося; явище, факт суспільного або особистого життя”. Іншими словами має місце завершене дійство, а тому його результат не можна змінити. Тоді як більшість дослідників пов'язують ризик в першу чергу з невизначеністю майбутнього розвитку подій, а отже етимологічно ризик не можна розглядати як подію.

Ще один варіант, який набув поширення серед окремих науковців передбачає трактування ризику як дії (діяння, вчинок). Ми не погоджуємося з таким тлумаченням з причин, аналогічних щодо попереднього підходу. Розглядаючи дію як „роботу, діяльність, здійснення чого-небудь” можна говорити про вплив суб'єкта на початковий стан окремо взятого об'єкта або групи об'єктів, який здійснюється у часі та просторі і передбачає певний результат у матеріальній чи нематеріальній формі. Таких результатів може бути три: позитивний, негативний або нульовий. Однак в умовах невизначеності неможливо напевно визначити який із можливих наслідків настане у майбутньому. У даному випадку мова йде про наявність ризику, який супроводжує здійснення будь-якої діяльності. Отже, „ризик” та „дія” тісно співіснують, але не є синонімами.

Тому, найбільш прийнятними є трактування, в яких пропонується розуміти ризик як „можливість” або „ймовірність”. Окрім того, варто відмітити оптимістичний та песимістичний підходи, через призму яких різні науковці відображають власне бачення та відношення до такої складної категорії як ризик. Оптимістичний підхід свідчить про можливість виникнення непередбачених обставин, які можуть призвести не лише до негативних, але й до позитивних результатів їх впливу. В той час, коли песимістичне трактування ризику визначає його лише як ймовірність настання негативних наслідків у разі відхилення від поставленої мети.

На нашу думку, найбільш повне уявлення про ризик дає визначення, запропоноване Альгіним А.П.: „ризик – це діяльність, пов'язана з подолання невизначеності в ситуації неминучого вибору, у процесі якого існує можливість кількісно та якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі і відхилення від мети”

У сукупності прийомів нейтралізації ризиків за активною стратегією виділяють декілька основних прийомів: – страхування ризиків, яке поділяється на самострахування та комерційне страхування. При самострахуванні джерелом формування фінансових ресурсів для покриття потенційних збитків є винятково внутрішні ресурси суб'єкта господарювання. Самострахування передбачає створення певних резервів грошових фондів (фондів страхового відшкодування) з метою покриття потенційних збитків, додаткових витрат підприємства.

Типовими варіантами таких фондів коштів є резервний капітал як складова власного капіталу підприємства, забезпечення наступних виплат і платежів, резерв сумнівних боргів та інші фонди, передбаченні чинним законодавством та статутними документами підприємства. Комерційне страхування передбачає нейтралізацію ризиків за допомогою страхової компанії, якій підприємство передає частину свого ризику за певну плату (страхову премію).

– диверсифікація ризиків – фінансово-математична модель оптимізації прийняття управлінських рішень з метою зменшення сукупного ризику за рахунок його розпорошення між складовими, що характеризуються різними рівнями ризику. Тобто підприємство вкладає кошти не в один вид цінних паперів, а в різні, виготовляє не один вид продукції, а декілька, отримує боргові зобов'язання не в одному банку, а в декількох, здійснює інвестиції не в один проект, а в різні, при цьому рівень сукупного ризику зменшується;

– хеджування ризиків – вид нейтралізації ризиків, спрямований на укладання зустрічних операцій з купівлі-продажу базових активів із використанням похідних цінних паперів або введення певних застережних умов, що забезпечують прив'язку зміни результуючого показника до певного індикатора. Використовується для страхування потенційних втрат від зміни валютного курсу, вартості сировини та матеріалів тощо.

Найбільш ефективним способом зниження ризику в умовах нестабільності економічної та політичної ситуації в Україні є диверсифікація, тобто розпорошення ризиків між кількома учасниками бізнесу. На підприємствах з метою підвищення економічної безпеки слід постійно проводити роботу із зниження ризиків та ліквідації їх джерел. Особливу увагу слід приділяти питанням контролю: контролю за якістю продукції; контролю за фінансовою діяльністю; контролю за людськими ресурсами; контролю за ціноутворенням; попередньому контролю; поточному контролю; заключному контролю; стратегічному контролю; управлінському контролю; оперативному контролю.

Отже, з метою підвищення економічної безпеки підприємства доцільно системно підходити до нейтралізації ризиків, що дозволить покращити результати їх господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент : [навчальний посібник]. –Луцьк: “Надстир’я”, 2007.–409с.
2. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : [навч. посібник для вищ. навч. закл.] / В.Л. Оргинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. – К. : Алерта, 2009. – 544 с.
3. Скібіцький О.М. Антикризисний менеджмент: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568с.

Ясінький Андрій Андрійович,

студент спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ковальчук В.Г.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ СУЧАСНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Формування спеціалізації аграрних підприємств відображає структуру сукупного споживчого попиту на продукти харчування та сировину для переробних підприємств. Макроекономічними параметрами є розміщення продуктивних сил з урахуванням соціально-економічних та природно-кліматичних умов ведення сільськогосподарського виробництва.

У свою чергу, сама аграрна галузь також входить до галузевої структури національної економіки. В умовах України аграрний сектор є провідним з точки зору його економічного потенціалу, в першу чергу – зосереджених тут родючих ґрунтів, що можуть забезпечувати отримання абсолютної земельної ренти. За різними оцінками, саме в Україні зосереджено від 10 до 40% світових чорноземів, що містять високу вагому частку гумусу – основу природної родючості.

Таким чином, сутність галузевої структури господарства, головним чином, базується на ефективному веденні рільництва. Науково і практично в рільництві дана проблема вирішується запровадженням раціональних сівозміни сільськогосподарських культур, які, з одного боку, забезпечують зростання врожайності, валового виробництва продукції, а з іншого – протидіють виснаженню продуктивної сили землі.

Збалансоване ведення рослинництва дає змогу розвивати інші галузі – в першу чергу тваринництво. Як і рослинництво, так і тваринництво поглиблює спеціалізацію за такими внутрігалузевими напрямками як молочне та м'ясне скотарство, відгодівля свиней, виробництво яєць та м'яса птиці, вівчарство та інші види діяльності.

Збалансоване ведення галузей сільськогосподарських підприємств дає змогу досягнути балансу між рослинництвом і тваринництвом: рослинництво дає можливість розвивати продуктивне тваринництво; без розвинутого тваринництва неможливо підтримувати і відроджувати родючу силу землі.

Узагальнюючим критерієм формування раціональної галузевої структури господарства є вплив економічних факторів, зокрема, стан ринку аграрної продукції та можливість отримання найвищого прибутку. Саме ці фактори обумовили деяку дезорганізацію галузевої структури сільськогосподарського виробництва на макро, мезо та мікроекономічному рівнях.

Ідея ринкового реформування аграрної сфери полягала в тому, щоб докорінно реформувати систему соціально-економічних відносин на основі запровадження інституту приватної власності, відродження кооперативно-пайової сутності колективних господарств.

Господарським кодексом України, Законом України «Про власність» створено великі можливості для запровадження різноманітних форм господарювання. Поєднання цих двох факторів спричинило процеси, коли більшість колективних господарств самоліквідувалися де-юре і де-факто. Практично всі колгоспи та радгоспи були розпайовані і перестали існувати.

Негативним наслідком цього процесу стала ліквідація цілісних виробничих майнових комплексів, крупно товарного виробництва, порушення на цій основі раціональної, збалансованої галузевої структури сільського господарства. Новостворені структури є, переважно, дрібнотоварними. До таких господарюючих суб'єктів відносяться товарні господарства населення, виробничою базою яких є земельні паї сім'ї, присадибні господарські будівлі, малопотужна техніка та праця приватних власників. В такій формі виробництва збережено і розвинуто традиційну галузеву спрямованість виробництва. Саме господарства населення виробляють сьогодні понад 60% овочевої продукції, картоплі, молока, м'яса ВРХ та свиней.